

Област Бургас

▶ Население (2014)	414 335
▶ Територия (кв.км)	7748,1
▶ Брой на населените места	261
▶ Дял на населението в градовете (%)	74,9

Общ преглед

Икономиката на Бургас е сред най-развитите в страната. Доходите в областта изостават, макар в последните години да има покачване на заплатите. Икономическата активност на населението и заетостта се възстановяват в периода 2011–2014 г., а безработицата се свива през 2014 г. Област Бургас се отличава с голям приток на чуждестранни капитали и с много добро усвояване на европейски средства от общините. Някои от местните данъци в курортните общини остават високи. Има проблеми и по отношение на административните услуги.

Демографските предизвикателства в Бургас не са толкова изострени, колкото в страната, като това е една от малкото области с положителен механичен прираст на населението. Показателите за училищното образование леко се влошават – показва се делът на отпадналите и на второгодниците, както и на неиздържалите матурата по български език и литература. Делът на висшистите в работната сила остава нисък на фона на страната. Област Бургас е сред областите с най-висока престъпност в страната. Разходите за опазване на околната среда чувствително се покачват, което е обвързано с доброто усвояване на европейски средства.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Доходи и условия на живот

БВП на човек от населението в Бургас за 2012 г. е 9375 лв., което прави Бургас петата най-богата област в страната. Доходите в областта леко изостават от средните нива за страната, но се наблюдават сравнително високи доходи от пенсии. Средната годишна брутна заплата на един нает се покачва и достига 8212 лв. през 2013 г.

През 2012 г. 43,1% от живеещите в областта живеят с материални лишения, т.е. изпитват трудности да посрещнат основни свои нужди. Относителният дял на бедните спрямо областната линия на бедността се покачва до 19,3% през 2012 г., но остава по-нисък от средната стойност за страната. Подходното неравенство също леко се покачва, като отношението между доходите на най-богатите и на най-бедните 20% от домакинствата през 2012 г. е 6,8 пъти.

Пазар на труда

Икономическата активност на населението в област Бургас се възстановява в периода 2011–2013 г. и се запазва на нива, по-високи от средните за страната – коефициентът на икономическа активност на населението на 15 и повече години е 54,7% през 2014 г. Заетостта в същата възрастова група се покачва и достига 48,6% през 2014 г., като доближава рекордните нива преди кризата (49,1% през 2008 г.). През 2014 г. има и спад на безработицата, която се свива до 11% и остава под средните стойности за страната.

Коефициентът на демографско заместване през 2014 г. е 66%, което условно означава, че на всеки 100 лица на възраст между 60 и 64 години, които напускат работната сила, се падат по 66 лица на възраст 15–19 години, които се вливат в нея.

Инвестиции

Област Бургас е на второ място в страната след столицата по кумулативен размер на привлечените чуждестранни преки инвестиции към края на 2013 г. Увеличава се и броят на нефинансовите предприятия през 2012–2013 г. Разходите за придобиването на ДМА в областта също нарастват чувствително и достигат близо 1,9 млрд. лв. през 2013 г.

Общините в област Бургас се отличават с много добро усвояване на европейски средства. Към края на януари 2015 г. изплатените средства по договори на общините като бенефициенти по оперативните програми са 477 млн. лв. Изключително добро е усвояването в областния център Бургас (254 млн. лв.), както и в общините Созопол (46 млн. лв.), Приморско (17 млн. лв.), Несебър (52 млн. лв.), Поморие (39 млн. лв.), Малко Търново (5 млн. лв.) и Руен (29 млн. лв.).

Инфраструктура

Гъстотата на пътната мрежа в област Бургас е сравнително ниска на фона на страната, но завършената през 2013 г. автомагистрала „Тракия“ повишава потенциала за растеж на региона. Качеството на автомагистралния път в областта е много добро, но като цяло състоянието на пътищата в областта остава предизвикателство – едва 35% от пътната настилка е в добро състояние към края на 2014 г. Гъстотата на железопътната мрежа е ниска, като железопътният транспорт обслужва връзките с вътрешността на страната, но не и с крайморските курортни селища. През 2014 г. малко над половината домакинства са с достъп до интернет, но използваемостта остава ниска – 48,6% от лицата на възраст 16–74 години са използвали интернет през последните 12 месеца.

Данъци и такси

През 2015 г. данъкът върху нежилищните имоти на предприятията е сравнително нисък в общините Несебър (1,2‰), Карнобат (1,4‰), Бургас (1,45‰), Айтос (1,5‰) и Созопол (1,5‰). Повечето общини в областта, сред които Несебър, Поморие и Созопол, налагат данък от 3,0% върху възмездното придобиване на имущество, което е високо спрямо данните за страната. В областния център Бургас ставката е 2,5%. Високи са данъците върху превозните средства. Сравнително високи са и патентните данъци върху търговията на дребно, което е провокирано от многото курортни селища в областта.

Таксите за битови отпадъци на юридическите лица са по-скоро ниски в общините Поморие (4,0‰), Царево (4,0‰), Несебър (5,4‰) и Приморско (5,5‰), а високи – в общините Айтос (12,0‰), Средец (12,0‰) и Созопол (10,0‰). В областния център Бургас таксата върху битовите отпадъци е 7,9‰.

Администрация

Няколко общини в област Бургас се представят сравнително добре по отношение на предоставяните услуги по електронен път и обслужването на „едно гише“ (по данни за 2015 г.). Предоставяните услуги по електронен път са развити в общините Бургас, Руен и Созопол. Добре организирана е работата на „едно гише“ в общините Айтос, Бургас, Камено, Карнобат и Руен. През 2014 г. покритието на кадастралната карта е 16,3% от територията на областта – по-сериозно покритие има в общините Бургас, Малко Търново, Несебър, Приморско и Царево.

Общините в област Бургас подобряват представянето си в Рейтинга на активната прозрачност на органите на местното самоуправление, изготвян от Фондация „ПДИ“ (2015 г.). Най-добре по този рейтинг в областта се представят общините Бургас, Созопол, Приморско и Карнобат.

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ●●●●

Демография ●●●●

Населението на област Бургас през 2014 г. е 414 335 души, което прави областта четвъртата по големина в страната. Около три четвърти от хората в областта живеят в градовете. През последните две години (2013–2014 г.) населението на област Бургас се задържа на постоянни нива, което се обуславя от устойчивия отрицателен коефициент на естествен прираст (-3,2‰ през 2014 г.) и от устойчиво положителния механичен прираст (2,5‰ през 2014 г.).

Коефициентите на възрастова зависимост следват негативните тенденции за страната, но са по-благоприятни от тези в повечето области. През 2014 г. населението на 65 и повече години е вече близо 1,2 пъти повече от децата (до 14 години) и около една четвърт от работоспособното население (15–64 години). Коефициентът на раждаемост е 10,2‰ за 2014 г. и е сред най-високите в страната.

Образование ●●●

Броят на учениците в област Бургас леко се увеличава през последните години (2012–2014 г.), докато броят на преподавателите остава сравнително нисък – през 2014 г. на един учител се падат по 15,2 ученици. Нетният коефициент на записване в V–VIII клас спада до 78,5% (2014 г.). Макар да стоят сравнително добре спрямо страната, показателите за отпадналите и второгодниците се влошават: делът на отпадналите от основното и средното образование се покачва до 2,0% (2013 г.), а делът на второгодниците – до 1,1% през 2014 г. Средната оценка от матурата по български език и литература в областта е 4,22 (2015 г.), а процентът на неиздържалите е 7,1.

През 2014 г. в Бургас се обучават близо 9000 студенти, като висшите учебни заведения са фактор за привличането на млади хора в областния център. Делът на висшистите в работната сила обаче остава нисък – през 2014 г. 18,8% от населението на възраст между 25 и 64 години са с висше образование.

Здравеопазване ●●●

През последните три години броят на болничните легла в област Бургас не търпи значителна промяна (1233 легла за 2014 г.). Постъпилите болни за лечение в многопрофилните болници намаляват чувствително до 102,4 на 1000 души от населението през 2014 г., което показва втората най-ниска регистрирана заболеваемост в страната. Наблюдава се недостатъчна осигуреност с медицински специалисти, като областта изостава чувствително спрямо страната по брой на общопрактикуващите лекари на човек от населението.

Делът на здравноосигурените лица в област Бургас намалява устойчиво между 2010 и 2013 г., достигайки до 83,8% през 2014 г., което показва относително ниско покритие на населението със здравно осигуряване и би могло да бъде

пречка пред достъпа до здравни грижи за една значителна част от живеещите в областта. Коефициентът на детска смъртност леко се покачва и достига 8,1‰ през 2014 г.

Сигурност и правосъдие ●●

Област Бургас остава сред най-несигурните в страната, макар престъпленията срещу собствеността да намаляват през последната година. През 2014 г. на 10 000 души от населението са регистрирани 7,4 престъпления срещу личността и 117,2 срещу собствеността. За сравнение подобни нива на последните се наблюдават единствено в столицата и област Варна. В същото време данните говорят за сравнително ефективна и бърза работа на съда. През 2013 г. делът на наказателните дела в Окръжния съд, приключили в 3-месечен срок, е 90%, а делът на висящите наказателни дела към края на 2013 г. е 7,3% при средно около 8,5% за страната. Натовареността на съдиите в област Бургас спада през последните години и достига до 7,7 дела на съдия месечно при средно 8,3 дела на съдия месечно за страната за 2013 г.

Околна среда ●●●●●

Област Бургас не попада сред областите с най-голяма концентрация на вредни емисии, като емисиите на въглероден двуокис в атмосферата през 2013 г. са около 90 т/кв.км. Събраните битови отпадъци на човек от населението се покачват през 2013 г. и остават над средните нива за страната – близо 519 кг/човек от обслужваното население.

Малко над три четвърти от населението живее в селища с обществена канализация през 2013 г., като 61,2% от населението с достъп до канализация е свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води. През последните години инвестициите в тази посока се увеличават, но все още капацитетът на част от работещите станции е недостатъчен през летния период. Разходите за опазване на околната среда в областта нарастват чувствително и вече достигат 320 млн. лв. през 2013 г.

Култура ●●●

Показателите за развитието на културните дейности в област Бургас се развиват сравнително добре през последните години. Посещенията в театрите се увеличават и достигат до 150 000 през 2014 г. Посещенията в кината нарастват няколкократно след отварянето на голям търговски център и модерно кино през 2012 г. През 2014 г. посещенията вече са близо 384 000. Наблюдава се известно отстъпление по отношение на посещенията на музеите, които се свиват до 203 000. Посещенията в библиотеките намаляват устойчиво и достигат 59 000 през 2014 г., което е много ниско на фона на страната.

Ключови показатели за област Бургас

Индикатори на икономическото развитие	2009	2010	2011	2012	2013	2014
БВП на глава от населението (лв., текущи цени)	8426	8426	9282	9375	n.a.	n.a.
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	3722	3722	3374	3823	4234	4182
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	6830	6830	7359	6271	8212	n.a.
Дял на бедните спрямо линията на бедност за областта (%)	21,3	19,0	17,6	19,3	n.a.	n.a.
Коефициент на икономическа активност на населението на 15 и повече години (%)	50,3	50,3	51,9	59,3	54,8	54,7
Коефициент на заетост на населението на 15 и повече години (%)	48,3	48,3	45,4	53,1	47,8	48,6
Коефициент на безработица на населението на 15 и повече години (%)	3,9	3,9	12,6	10,4	12,7	11,0
Брой на нефинансови предприятия на 1000 души от населението	63	63	62	53	67	n.a.
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	3032	3032	2379	1105	4553	n.a.
Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	1985	1985	4361	957	5885	n.a.
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	31,5	31,5	47,3	54,9	44,8	51,6
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	n.a.	n.a.	22,1	55,0	27,1	35,0
Покритие на кадастъра (%)	16,2	16,2	16,2	11,3	16,3	16,3

Индикатори на социалното развитие	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	-0,6	-2,5	-3,0	-3,3	-3,0	-3,2
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	4,1	0,0	0,7	-0,2	3,7	2,5
Дял на населението с висше образование, 25–64 години (%)	14,4	15,6	17,3	18,6	20,2	18,8
Среден успех от матурите по БЕЛ	4,3	4,2	4,4	4,1	4,2	4,3
Процент оценки на матурите по БЕЛ под „среден“ 3,00	5,4	5,8	3,9	6,6	7,0	6,1
Дял на здравноосигурените лица (%)	88,0	85,6	85,6	84,6	83,2	83,8
Постъпили болни за лечение в МБАЛ на 1000 души от населението	109,8	97,6	93,4	140,8	166,1	102,4
Регистрирани престъпления срещу собствеността на 10 000 души	151,1	161,3	144,0	131,8	140,0	117,2
Дял на висящите наказателни дела (%)	8,0	5,4	9,3	8,4	7,3	n.a.
Разходи за опазване на околната среда (лв./човек)	444,5	344,6	413,1	424,3	771,5	n.a.
Дял на населението с достъп до канализация, свързано с пречиствателни станции за отпадни води (%)	58,4	58,7	60,6	60,7	61,2	n.a.
Посещения в кината на 1000 души от населението	35,6	63,1	100,8	551,7	844,8	927,1
Посещения в театрите на 1000 души от населението	188,3	172,1	289,2	281,5	317,4	361,2